

Sygn. akt IV CSK 519/17

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku J.G.
przy uczestnictwie M.G.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 kwietnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 14 lipca 2017 r., sygn. akt II Ca [...] /17,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w B. rozstrzygając apelację uczestniczki postępowania M.G. zmienił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w B. z dnia 13 lutego 2017 r. w ten tylko sposób, że 1. w punkcie III podpunkt 1a przyznał dodatkowo na rzecz wnioskodawcy składniki majątkowe wymienione w punkcie I podpunkt 13 jj, kk, ll, 2. w punkcie III podpunkt 1b przyznał dodatkowo na rzecz uczestniczki postępowania składniki majątkowe wymienione w punkcie I podpunkt 13 a-ii, mm, nn, 3. uchylił punkt III podpunkt 2, 4. w punkcie IV zasądzoną od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy dopłatę podwyższył do kwoty 179.781,74 zł; oddalając apelację w pozostałym zakresie. W motywach rozstrzygnięcia wskazał, że podzielił poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne i rozważania prawne w zakresie składu i wartości majątku wspólnego nabytego przez strony w trakcie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej, uznając apelację uczestniczki postępowania za zasadną jedynie w części odnoszącej się do sposobu podziału składników majątkowych wskazanych w punkcie I podpunkt 13 zaskarżonego postanowienia, z uwagi na zmianę stanowiska uczestników, co do sprzedaży licytacyjnej ruchomości znajdujących się w domu w S.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestniczkę postępowania. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytanie, czy w związku z treścią art. 567 § 3 w zw. z art. 684 k.p.c. sąd orzekający w sprawie o podział majątku wspólnego ma obowiązek pomniejszenia wartości nieruchomości stanowiącej składnik tego majątku o wartość nakładu poczynionego na ten składnik przez osoby trzecie, jako posiadaczy zależnych zważywszy, że w myśl art. 230 w zw. z art. 226 § 1 k.c. legitymowanym biernie w sprawie o zwrot tych nakładów jest każdorazowy właściciel nieruchomości. Podniosła, że skarga jest również oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia: art. 567 § 3 w zw. z art. 684 k.p.c. poprzez zaniechanie ustalenia z urzędu wartości rynkowej majątku wspólnego zainteresowanych, tj. nieruchomości stanowiących składnik majątku wspólnego,

art. 157 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 121 ze zm.) w zw. z art. 217 § 2 k.p.c. poprzez pominięcie wniosku dowodowego o zwrócenie się do P. Stowarzyszenia Rzeczoznawców Majątkowych w B. o dokonanie oceny prawidłowości sporządzenia operatów szacunkowych sporządzonych przez biegłego W.H., pomimo że ustalone przez biegłego wartości nieruchomości nie miały charakteru rynkowego, art. 33 pkt 3 k.r.o. i art. 65 k.c., przez uznanie, że w skład majątku wspólnego zainteresowanych wchodzi udział w wysokości $\frac{1}{2}$ prawa własności samochodu osobowego Renault Megane, w sytuacji, gdy pojazd ten stanowi składnik majątku osobistego uczestniczki postępowania na podstawie umowy darowizny z dnia 21 kwietnia 2010 r. Ponadto zarzuciła, że Sąd wadliwie oddalił wniosek o ustalenie udziałów w majątku wspólnym z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z zainteresowanych przyczynił się do powstania tego majątku i błędnie nie rozliczył wydatków poczynionych przez uczestniczkę postępowania z majątku osobistego na majątek wspólny w postaci kosztów ogrzewania budynku mieszkalnego w S., mimo, że miał taki obowiązek w myśl art. 45 § 1 k.r.o., jak również niezasadnie oznaczył roczny termin płatności dopłaty, pomimo że sytuacja osobista i majątkowa zainteresowanych przemawiała za ustaleniem pięcioletniego terminu oraz dopuścił się naruszenia art. 110 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 300) poprzez cofnięcie uczestniczce postępowania zwolnienia od kosztów sądowych, pomimo, że okoliczności, na podstawie których je przyznano, nie przestały istnieć.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez

powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek sformułowany przez uczestniczkę nie spełnia tych wymogów. Skarżąca nie przedstawiła odrębnej i pogłębionej argumentacji jurydycznej wskazującej na występowanie istotnego zagadnienia prawnego na tle wskazanych przez siebie przepisów. Nie wskazała jakichkolwiek kontrowersji lub rozbieżnych ocen prawnych jakie wywołuje postawione przez nią pytanie, nie wykazała również jego poważnego i uniwersalnego charakteru ani konieczności zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, ograniczając się jedynie do sformułowania pytania.

Ponadto, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że roszczenie samoistnego posiadacza o zwrot nakładów powstaje z chwilą dokonania nakładu podlegającego rozliczeniu z właścicielem. Roszczenie o zwrot nakładów ma charakter obligacyjny i może być kierowane tylko przeciwko właścicielowi, który odebrał rzecz z nakładami. W konsekwencji w sprawie z powództwa samoistnego posiadacza o zwrot nakładów legitymowana biernie jest osoba będąca właścicielem, w chwili zwrotu rzeczy, a nie nabywca nieruchomości, którego z posiadaczem nie łączy żaden stosunek zobowiązaniowy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997 r., II CKN 57/96, OSNC 1997, nr 6 - 7, poz. 92 oraz z dnia 19 grudnia 2006 r., V CSK 324/06, nie publ.). Niezależnie od powyższego, długów zaciągniętych przez oboje małżonków, które nie zostały spłacone, nie można rozliczać przy podziale wspólnego majątku (por. m.in.

postanowienie składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1978 r., III CRN 194/78, OSNC 1979, nr 11, poz. 207).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by spełniona została, wyżej zdefiniowana, przesłanka oczywistej zasadności skargi. o której mowa wyżej.

Skarżąca nie uwzględniła, że skarga kasacyjna jest instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie instrumentem kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Uczestniczka w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiła argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym stanie faktycznym, polemizując z poczynionymi przez Sąd Okręgowy ustaleniami faktycznymi i ich oceną prawną. W motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy poddał ocenie przeprowadzoną w sprawie opinię biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, nie znajdując podstaw do uwzględnienia wniosków skarżącej o zwrócenie się do M. Stowarzyszenia Rzeczoznawców Majątkowych w K. celem dokonania oceny prawidłowości sporządzenia szacunków przez biegłego W.H. i o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu szacowania nieruchomości. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że ocena środka dowodowego w

postaci opinii biegłego przysługuje wyłącznie Sądowi, a zajęte przez Sąd stanowisko o braku podstaw do poddania przeprowadzonej w sprawie opinii biegłego weryfikacji organizacji zawodowej rzeczoznawców majątkowych mieści się w granicach należących do Sądu oceny tego środka dowodowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2017 r., II CSK 450/16, nie publ.). Oparcie wyceny składników majątku wspólnego na kwestionowanej przez skarżącą opinii biegłego, nie może być identyfikowane z zaniechaniem ustalenia z urzędu wartości rynkowej majątku wspólnego. Z lektury uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że Sąd Okręgowy poczynił szczegółowe rozważania w przedmiocie oceny zasadności oddalenia przez Sąd Rejonowy wniosku skarżącej, co do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, wyjaśniając, że w sprawie nie zostały wykazane okoliczności, które uzasadniałyby ustalenie, że udział wnioskodawcy w majątku podlegającym podziałowi wynosi $\frac{1}{4}$, zaś skarżącej $\frac{3}{4}$ części. Odnosząc się do zarzutu skarżącej, co do nierozliczenia kosztów ogrzewania domu w S. wskazał, że skarżąca nie wykazała poniesienia tych wydatków i ich wysokości. Przyjęcie, że w skład majątku wspólnego wchodzi udział $\frac{1}{2}$ prawa własności samochodu Renault Megane, było natomiast efektem oceny przez Sąd dowodu z umowy darowizny z dnia 21 kwietnia 2010 r. Sąd Okręgowy rozważył również – mając na uwadze zarówno słuszny interes wnioskodawcy jak i sytuację majątkową skarżącej - kwestię warunków płatności dopłaty należnej od skarżącej na rzecz wnioskodawcy. Kwestia cofnięcia skarżącej zwolnienia od kosztów sądowych nie podlega natomiast kontroli kasacyjnej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1997 r., I CZ 27/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 130, z dnia 30 stycznia 1998 r., I CKN 454/97, nie publ., z dnia 10 listopada 1998 r., II CKN 740/98, nie publ., i z dnia 16 czerwca 2004 r., I CZ 52/04, nie publ.). Analiza zatem wniosku na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, nie prowadzi do oceny, że Sąd Okręgowy ferując orzeczenie dopuścił się kardynalnych błędów w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy nie rozstrzygał o kosztach postępowania kasacyjnego, odpowiedź na skargę kasacyjną złożona przez wnioskodawcę została, bowiem zwrócona zarządzeniem z dnia 3 listopada 2017 r. na podstawie art. 132 § 1 k.p.c.

aj

a.ł.